

לוח זמנים

(שיטת מג"א ע"פ לוח עיתים לבנה)

סוף זמן אכילת המין: 9:58
סוף בעור המין: 11:19
הצות יום ולידה: 12:39
שעה עשירית: 15:54

לע"נ
ר' שלמה כהן
ב"ר אהרן וגובהר ז"ל

דינים והנהגות להג הפסח והודש ניסן – תשפ"ב

הכשרת בלי חשמל

א. 'מנגל' (פחמים, חשמלי, גז): את הרשת שעל גבי המנגל יש להחליף, ולא די בליבונו על גבי האש הגלויה, ואפילו אם רק פעם אחת השתמשו בה בחמץ, מגוון נקניקיות, בשר בתערובת קמה, או שחיים עליה פיתה וכיוצא ב, אבל גוף המנגל מותר בשימוש ואין צריך הכשר כלל, ומו"מ יש לצפות היטב בנייר כסף עבה (150 מיקרו) את מסגרת המנגל. (שו"ע תנא ס"ב, וני"ר מ"א י"ד צב ס"ח, ובפמ"ג א"א י"ד ס"י קה שפ"ד ס"ק כב, מ"ב תנא ס"ק קלו, ובשו"ת תורת מאיר ס"י צה הארכת. ומו"מ אפי' פעם אחת, היינו משום דלא אזלינן בכלי שרוב תשמישו בחיתר ומיעוט באיסור בתר רוב תשמישו, כמ"ש החו"מ או"ח קיט ס"ט טו, מנח"ש ס"י צו או"ד, אול"צ עמ' קכג).

ב. פלטה חשמלית: אפילו אם חימומו עליה להם, בורקס וכדו', בצורה ישירה ללא נייר כסף, ניתן להשתמש בה לאחר ניקוי יסודי, אם יעטפה בנייר כסף עבה שלא יקרע. (מבית לוי ח"א עמ' ל, חוט שני - פסח פ"ק סק"ח, אול"צ עמ' קיח). ובכל ימות הפסח לא יניח מאכלים בצורה ישירה על נייר הכסף. (רמ"א י"ד צב ס"ח, ומ"ב תנא ס"ק קלו). ואם הקפיד במשך השנה שלא לחמם בצורה ישירה אלא רגיל לכסותה בנייר כסף, אין צריך להכשירה, ודי שיחליף את נייר הכסף. (הליכות מועד - מלכא עמ' סח).

ג. מיהם חשמלי, מיהם שעל פלטה, קומקום חשמלי: עדיף לייחד חדשים לפסח. (דמצו שיערה במשך השנה על דייסא, או על יונה חמה, או על קדירת חמין ואפילו פעם אחת בלבד, ויש לחוש משום יערה ומשום ניצוק' חבור, שו"ע י"ד צב ס"ח, ושם ברמ"א קה ס"ג, ואף שכל השנה המוקלוק בב"ח בזה, יש להם ע"מ שיטמנו, ע"י שו"ת מנח"ש ח"ב ס"י צו. מ"מ באיסור כל שהוא חמיר טפי, ע"י בס' יד יהודה ס"י קה פ"א הקצ"ר ס"ב לב, ובשו"ת תורת מאיר הארכת.) ובשעת הצורך, אם לא חימומו על גבי המכסה בצורה ישירה במשך השנה לחמים, פיתות, בורקסים, ינקם היטב ואין צריך להסיר את האבנית, ויערה רותחין מכלי ראשון ע"ג ברז המים. ואם חימומו חמץ על גבי המכסה ואפי' פעם אחת, כל הדוד צריך הגעלה, וגם המכסה די להכשירו בהגעלה (וא"צ ליבון), ואין חילוק בין מכסה פלסטיק למתכת. (ולפעמים מכסה הפלסטיק עלול להתקלקל בהגעלה, וע"כ יש לקנות מכסה חדש, או שיתמש בנייר כסף בתור החליף למכסה). (אול"צ עמ' קיט, סידור הפסח כהלכתו עמ' קטו בשם מרן הגר"ש זצ"ל. וע"ע בס' הגעלת כלים פ"א תנ" שפה בשם הגר"ש"א והגר"ש וואנר זצוק"ל).

ד. תנור: עדיף שלא להכשירו ולהשתמש בו, ויסגרנו ויכתוב עליו פתק 'חמץ'. (אול"צ עמ' קיג), ומו"מ בשעת הצורך, ימתין 24 שעות מהשימוש האחרון, ואז ינקו היטב את כל הדפנות וגם התנור עם חומרים פוגמים וגם מדלת התנור יסיר כל השומן, ואם נשאר שומן במקומות שאינו יכול להגיע אליהם, יתיו שם חומרים פוגמים, ואז יפעיל את התנור קרוב לשעה על החום הגבוה ביותר. (מנח"ש מה"ת ס"י נא, מבית לוי ח"א עמ' ל, חו"ע עמ' קלב, שו"ת תפלה למשה ח"ב ס"י ט', חוט שני - פסח פ"י, וע"ש דמגני אף שדלת התנור עשויה מזכוכית.) ובתבניות התנור: אין להשתמש כלל. וברשתות הפנימיות: יכניסם לתנור בחום הגבוה ביותר (ורשאי להכניסם באותה שעה שמוכשר התנור), ובימי הפסח לא יניח על גבם מאכלים בצורה ישירה, רק על ידי הפסק תבנית.

ה. תנור 'פירוליטי' – ניקוי עצמי: ניתן להכשירו ולהשתמש בו לכתחילה בפסח ע"י שיפעילו בתהליך הניקוי העצמי (האורך כשעתיים), דזהו ליבון חמור לכל הדעות (שמגיע לחום של כ-500 מעלות). ואת התבניות יש להחליף (כיון שלפי הוראת יצרן יש להוציאם בשעת הניקוי). (וב"כ בעל האג"מ ס' הלכות פסח פ"ז). והרשתות והמסילות ותופסי התבניות (שצריך לפרקם בחלק מהתנור הנ"ל בשעת הניקוי), ילבנם בתנור בליבון קל (200-250 מעלות), ויעטפם בנייר כסף עבה כמידת האפשר. (הליכות מועד עמ' עג, ויש שכתבו להוציא את הגומיות ולהעלין, או להחליפם, ע"י שמענתת עמיקתא עמ' 47).

ו. כיריים 'אינדוקציה', 'קרמויות' חשמליות שזוככות חסומה קבועה עליהן: יש לעשות את הפעולות הבאות כדי לצאת מכל ספק. א. ינקם היטב עם סבון ומסיר שומנים. ב. יניחם עשירים וארבע שעות ללא שימוש. ג. ידליק את המבערים על החום הגבוה כעשר דקות. ד. יערה סביבות האש והכירה מים רותחים. ובכיריים 'אינדוקציה' שאינן נדלקות ללא קדירה, לאחר שעשה הפעולות הנ"ל, ידליקם עם קדירה שיש בה מים במשך כעשר

דקות על החום הגבוה. ובכל ימי הפסח יקפיד שמשטח הכירה יהיה יבש. (הגם שאין דיוע ממה עשויה זכוכית זו, מ"מ ע"י בשו"ת רב פעלים או"ח ח"ג ס"י כח. וי"א דדי בשטיפה יסודית כשאר כלי זכוכית, וכן אמר לי הגר"ב שרגא שליט"א אחר שביר המציאות ע"פ מומחים, ואנו כתבנו לצאת י"ח כל ספק, ובתשו"ת ס"י צו, הארכת בוה). ובני אשכנז רצוי שלא ישתמשו בהם. (אא"כ ישימו רשת או דבר אחר, בין האש ובין הסירים, אבל לא יכסוהו בנייר כסף, שהזכוכית עלולה להיבקע). (הליכות עמ' עמ' מד).

ז. מיקרוגל: ראוי שלא להשתמש בו כלל, ומו"מ בשעת הצורך, ינקו היטב את המיקרוגל, ימתין 24 שעות ללא שימוש, ויכניס קערה עם מים וסבון ויפעיל אותו למשך כעשרים דקות על החום המקסימלי, ויחמם בו בימי הפסח רק בכלים סגורים. (אול"צ שם, אשרי האיש עמ' שמו, הגר"מ אליהו עמ' 51).

ח. ציפסר: אם טיגנו בו גם דברי חמץ צריך הגעלה, ומכיון שאי אפשר להגעילו כיון שיש בו גופי חימום, על כן ימלא את הציפסר מים עד הגובה המקסימלי, ויחמם עד שייגיע למצב רתיחה וישפוך לתוכו מים רותחים כדי שיגלשו מעט, ואת הרשת יש להחליף. (שו"ע ס"י תנב ס"א).

ט. מטחנה: אם השתמשו בה כל השנה לטחינת פירות וירקות בלבד, די בשטיפה והדחה. ואם טחנו בה תבלינים או בשר עם לחם ושום, יגעילנה. (וצריך להגדיל רק את מקום הסכינים). (שו"ע תנא ס"ט"א). ואם טחנו בה כל השנה רק בשר, די בהדחה. (ואף בבשר שכבר נמלח). והצננת שבה טוחנים אפילו שמו בה תבלינים, אינה צריכה הכשר, ודי בניקוי בעלמא.

י. מדיח כלים: ימתין 24 שעות ללא שימוש ויפרק את חלקי המדיח הפנימיים כולל הסלסלות והרשתות וינקו שלא יישאר בהם חמץ בעין כלל, ויפעילו ללא כלים על החום המקסימלי ובשעת ההפעלה יניח בו חומרי ניקוי. (שו"ע י"ד צה ס"ג, אגרו"מ האו"ח ג' ס"י נח, אול"צ עמ' קכב, הגר"מ אליהו בס' החגים עמ' 53).

יא. בקבוק תינוק: יש לערות עליו מים חמים מכלי ראשון, וקודם לכן ייבש את הבקבוק. ואת פיטמת הבקבוק רצוי להחליף, ואם אין בה סדקים וחריצים, יערה עליה רותחין ודי בזה. (מנחת יצחק ח"ג ס"ו, צ"ח ח"ד ס"י ו, חו"ע עמ' קנב, אול"צ עמ' קכו, הגר"ש"א והגר"ש וואנר הוב"ד במ"ב 'דרשו' עמ' 69).

יב. שמיכה שמכסה בה האוכלין בשבת: טעונה כיבוס במכונת כביסה בחום של 45 מעלות. (האלף לך שלמה י"ד ס"י ק, וס' הכשרת למעשה עמ' בת שם הגר"ש"א זצ"ל).

מכירת חמץ

יג. מי שיש לו שכן או קרוב משפחה, הרחוק משמירת תורה ומצוות, מצוה רבה יעשה אם ימכור בעבורו את חמצו לגוי ואפילו ללא ידיעתו (ומ"מ רצוי להודיעו קודם המכירה) ויכתוב את מקום מגוריו המדויק, ומצילו על ידי כך מאיסורי תורה ודברנו, ובלבד שהלה אינו אוכל חמץ בפסח. (שו"ת באר יצחק - ספקטור חאו"ח ס"א י"א ענף ג', שדי חמד מערכת חמץ ס"י ט' או"ב, אשרי האיש בשם מרן הגר"ש עמ' טו, הליכות ש"י פ"ב, חו"ע - פרובול עמ' עה. ובנד"ד דהגוי משלם עבור החמץ, מהני גם למי שסובר שלא אמרנו וכן 'מאדס', חו"א אהני" ס"י מט או"י).

יד. מי שגמר לפני הפסח את כל החמץ, ואינו משאיר שום דבר חמץ או תערובת חמץ, מעיקר הדין אינו צריך לעשות מכירה ואדרבה י"א שעדיף טפי שלא יעשה מכירה. (אול"צ ח"ג עמ' קח). אולם המנהג לעשות מכירה ככל אופן. (הליכות עמ' קסט. ובפרט שהרבה פעמים אין מודעות שבהרבה מוצרים או תרופות יש תערובת חמץ).

טו. המוכר את כל חמצו לגוי כפי שנהגו, ומצא בפסח חמץ בעין שאינו מאוס, אינו רשאי לשרפו משום גזל הגוי, ומשום חסרון דעת בעצם המכירה. (הגר"צ פ"ק זצ"ל בספר מקראי קודש - פסח ח"א סימן ע"ד, וע"ע בשו"ת חמד שם או"ל לה, ובשו"ת תשו"ת ח"א ס"י רפח, הליכות מועד - מלכא עמ' רג, שו"ת תורת מאיר ס"י צד). וע"כ יטלטלנו בשינוי למקום ששם מונח החמץ המוכר לגוי. (ואפי' בחו"מ אין לטלטלו בדין, ריב"ש ס"י תא, ביה"ל ר"ש ס"י תמו).

טז. יש להצניע את החמץ וכליו בארון או בחדר סגור, ונכון לתלות ג"כ פתק להיכר שכתוב עליו 'חמץ', או 'מכור לגוי'. ומוצרי חמץ הצריכים הקפאה, רשאי להשאירם במקרר שבביתו (וימכרם לנכר), ובלבד שיוהר לעטפם ולקשרם היטב בשתי שקיות ניילון וירשום ע"ג באופן הניכר 'חמץ'. וכן

תנור אפייה, מיקרוגל, וכד' שלא הכשירים, יש לסגור בחבל או בדבק נייר עמום (שו"ע תנא ס"א, אול"צ עמ' קג).

ז. מוצרים שיש בהם חשש תערובת חמץ ונפגמו מאכילת אדם, כגון תרופות שאין בהם טעם, (אולם ויטמינים למיניהם יש תערובת חמץ כגון ויטמיני C) וטיפות לסוגיהן, סבונים, משחת נעליים, תמרוקים והומרי ניקוי, מותר לכתחילה להשהותן בביתו, ואין צריך למוכרן לגוי. (שו"ע תמב ס"ג דו').

יח. אף מי שמחמיר שלא להשאיר בביתו חמץ בימות הפסח, מותר לו לכתחילה לקנות לאחר הפסח חמץ שנמכר לגוי כדת וכדין, ומותר באכילה אפילו הוא חמץ גמור וכל שכן בקמח שיש להתיר לקנותו לכתחילה. (אגרו"מ או"ח ח"ד סי' צה, אול"צ פ"ו ה, הלכות פ"ו או"ט, ובס' ללקוט שושנים - בחבטו ח"ד עמ' צט בשם מרן החו"א זצ"ל, והגה"ק שליט"א). ויש מחמירים שלא לאכול אחר הפסח מחמץ ואפילו מקמח הנמכר לגוי. (מעשה רב או"ק פא, תשובות והנהגות א', שט).

יט. העובדים במשרדים שבהם ההנהלה אינה שומרת מצוות ואינה מקיימת מצוות חמץ, עליהם לשים לב במוצרים שיש בהם חשש לתערובת חמץ, שאחר הפסח אסורים באכילה.

כ. אין חשש במה שמוכר את החמץ ע"י כמה רבנים שונים. (שו"ת מנח"י ח"ו לח, שו"ת פרי השדה ח"ג ס"א צא אל"ד).

כא. אין לרכוש חמץ לאחר הפסח במכולות ובקוסקים למיניהם, עד שיראה שיש שם אישור שמוצרי החנות נמכרו כדת, ויראה להבחין בתאריך האישור, ואין לסמוך בזה בע"פ על דברי המוכר כשאינו שומר תורה ומצוות, ומיהו כשמראה תעודת כשרות, אפילו אם בעל המכולת אינו בחזקת שומר תורה ומצוות, אין להחמיר. (אג"מ או"ח ד"ה סי' צה, שו"ת יח"ד ג' כח).

כב. ניתן לטלפן לחברו או לרוב ולמנותו להיות שלוחו עבור מכירת החמץ, וכן מועיל גילוי דעת ע"י שליחת הודעה, דרך מכשירים סלולריים. (הגרי"ש א' הב"ד באשרי האיש עמ' שלד, אול"צ פ"ט ב').

כג. באופן עקרוני מותר למכור את החמץ עד יום שישי בבוקר (בשעה 11:19) (שו"ע תמג ס"א), אולם יש להודרו ולעשות זאת בימים שקודם החג.

בדיקת חמץ

כד. בבית שיש בו ילדים קטנים כל המקומות צריכים בבדיקה, מלבד המקומות הגבוהים ביותר שאין ידם מגועת שם ואין רגילות להניח שם חמץ, כגון על זיזי התרים, אינטרסול' (בידים), וכדומה. (מג"א תלג ח, מ"ב ס"ק יט).

כה. ממנונית, חייבת בבדיקה כליל י"ד אף אם עברה ניקוי ושטיפה יסודית קודם לכן, ואחר הבדיקה שבביתו תיכף ירד לבדוקה לאור פנס ולא לאור הנר, ואין להסתפק בתאורה הפנימית שבכרוב, כיון שצריך בבדיקה בחורים וסדקים, ולא יברך שנית על בבדיקה זו. (שו"ת יח"ד ח"א סי' ה, אול"צ פ"ו ט, הלכות פ"ה ה'). ורבים מסתפקים בניקוי ובשטיפה שעושים לרכב קודם לכן. (ונראה שסבסבו שדינה כאנסדרה ראה שו"ע ס"א, הלכות פ"ה שם. וע"ע בחק יעקב ס"א תלג ס"ק יז, ובמגן האלף ס"א תלו ס"ק, דתקנת 'בדיקה' לאור הנר היתה דיוקא בבית. ועי' ברמ"א ס"ו תלג).

כו. מחסן, חייב בבדיקה לאור הנר כליל י"ד, אא"כ כדעתו למכרו לגוי. (מ"ב ס"א תלו ס"ק יא, אול"צ עמ' פ, אגרו"מ אלוהו בס' על החנים עמ' 57). אולם אם יודע שלא השתמש שם בחמץ, וכן שלא נכנס לתוכו באמצע סעודתו, או ששלח ילדים להביא דברים משם, אין צריך בבדיקה. (מ"ב תלג ס"ק יד).

כז. כיסי המגדים חייבים בבדיקה, אולם לא נהגו לבדוקן לאור הנר אלא יש לנערן היטב, (מ"ב תלג מז, הגרי"ש בס' הערות לפסחים ה, שבה"ל ח"א סי' קלו), ואין חילוק בין כיסים של אנשים גדולים (ע"י מ"ב שם, ומצוי שבמניחים סוכריות וכדו' לחלקן לקטנים וכדו'), לבין של קטנים. ואם הבגדים כובסו אינם צריכים בבדיקה, לפי שנפגמו ע"י הומרי הכביסה. וה"ה בתיקים ובילקוטי הילדים. (אול"צ ז' יא, חוט שני פ"ד עמ' פג, ומ"מ טוב לבדוקן על ידי מישוש היד, או נייעור).

כח. ספרים שרגילים להביאם ע"ג השולחן כל השנה ללמוד בהם, לכל הדעות יש לבדוקן ולנערם היטב מחשש לנפילת פירורין לאוכל, ונכון להימנע מלהביאם בפסח לשלחן שאוכל בו. וספרי שירה, וברכונים, שהם מלאים חמץ, יש להצניעם עד לאחר הפסח. (אשרי האיש עמ' שטע, אול"צ פ"ו י, הגר"מ אלוהו בס' על החנים).

כט. עובדים במשרדים ובמקומות עבודה שונים, שיש להם ארונות ומגירות פרטיים, חייבים בבדיקת חמץ כליל י"ד לאור הנר ובברכה, ואם הזמן דחוק או שהמקום סגור, יבדקו קודם שעוזבים את המקום ולאור הנר (אפילו ביום) וללא ברכה. (שו"ע ס"א תלו ס"א ובמ"ב, הגר"מ תלב ס"ה, הלכות פ"ה ד'). ובחדר העבודה והמשרד, חובת הבדיקה מוטלת על מנהלי המקום, ואם אינם בודקים או שאינם שומרים מצוות, חובת הבדיקה חלה על העובדים ולא די בשטיפת

המקום. (הגר"מ תלו ס"ג, סידור הפסח בהלכות פ"ב סעיף ט', אול"צ פ"ו ד). ואם המקום סגור ונמכר לגוי, ונכון שיעשו בכה"ג מכירה ליום י"ג בניסן. (ע"י מ"ב תלו ס"ק לב).

ל. בעלי חנויות (אפי' שאינם מיועדים למכור אוכל), ומכולות, חייבים בבדיקת חמץ כליל י"ד לאור הנר ובברכה, (שו"ע ס"א תלג ס"ג, מ"ב ס"ק יד), ואם עוזבים את החנות קודם ליל י"ד, יבדקו ביום לאור הנר וללא ברכה, ואם דרים בסמוך לחנותם רשאים לפטור בברכה אחת את הדירה והחנות ובלבד שיתכוונו. (שו"ע תלב ס"ב, מ"ב ס"ק יז). וחנויות אוכל שעדיין יש להם חמץ ברשותם, ניהוהו במקום משתמר ויעשו מחיצה בפניו, ואת שאר החנות יבדקו, ואם החנות מוכרת עדיין חמץ כמו פלאפל וכד' יבדקו מיד בתחילת הלילה בקצת מקומות שאין שם חמץ, ולאחר שילכו הקונים יגמור הבדיקה. (אול"צ ז' ב').

לא. המתארח בבית מלון כליל י"ד - יום חמישי, חייב לבדוק את הדרו בברכה, ואם מגיע ביום י"ד - יום שישי, יברר אם בדקו קודם לכן את החדר, (ובד"כ בבתי מלון לא בודקים לאור הנר רק מנקים), ואם לא בדקו, יבדקו לאור הנר ובברכה. (שו"ע תלו סעיף א' - ד', שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' נה, שבט הלוי ח"י סי' סח). ועליו להוציא מתדרו את בקבוקי החמץ שבמקרה. (מנח"ש שם).

לב. חדר מדרגות, חייב בבדיקת חמץ וכן המעלית. (שעה"צ תלג ס"ק לו), ונכון שהשכנים יסכמו ביניהם שכל דיירי יבדקו את הקומה שלו. (אול"צ פ"ו יב, הגרי"ש הב"ד בדרשו"ש הע' 16).

לג. מרפסת בין פתוחה ובין מקורה, חייבת בבדיקה, ואם אינו יכול לבדוקה ע"י נר מפני הרוח, יבדוק ע"י פנס. (שו"ע תלג ס"ו, והאידא אוכלים שם ודאי חמץ. וע"ע בשו"ת קנן תורה ח"ג ס"א פג).

לד. רשאים בני הבית לכתחילה לסייע לבע"ב בבדיקה, וטוב שיהיו זכרים וגדולים מגיל י"ג שנה, ומיהו אינו מעכב. (שו"ע תלב ס"א, ובמ"ב ס"ק יח, ובמ"ב תלו ס"ק יח). לה. אדם שמחפש רק אחר העשרה פתיתין שהוחבאו קודם לכן על ידי בני הבית, לא קיים מצוות בבדיקת חמץ, וברכתו לבטלה. (שלמי מועד).

לו. מותר לדבר באמצע הבדיקה בדברים שהם צורך הבדיקה, אבל בדברים אחרים טוב שלא לדבר ומיהו בדיעבד אינו הפסק. (שם), ואם היה צריך לנקבו, רשאי לברך 'אשר יצר' באמצע הבדיקה. (מבית לוי ח"א עמ' כב).

לז. טוב להניח מעט מלח בקערה שמולך הבדוק עימו. (בא"ח פ"ו צו או"י).

לח. אם יש חמץ במקומות שקשה טכנית להגיע אליהם, די בביטול. (שו"ע תלג ס"ב). ועל כן פירווי לחם וכדומה שנפלו תחת המדף הקבוע במקרה ולא יגיע אליהם אא"כ יפרק הברגים, וכן חמץ שנפל בין ארון קיר לקיר הבית, או מתחת לארון כבד, וכן מצוי ברכב במקומות שאין אליהם גישה, רשאי לסמוך לכתחילה על הביטול שאומר אחרי הבדיקה. (חוט שני - פסח פ"ב ס"ק יא, הגר"ש זצ"ל - קונט' הליכות והנהגות פסח).

לט. תנורי אפייה, תבניות וכדו', שסוגרם ולא משתמש בהם בכל ימי הפסח, אין צריך לנקות ולהסיר את השומנים הדבוקים בדפנותיהם, ורק יסיר את החמץ שבעין. (שו"ע תמב ס"ה, ועי' בשו"ת יב"א ח"ו האו"ח ס"ח מג, הליכות מועד עמ' עא).

מ. אחר הבדיקה יבטל את החמץ ויפקירו, ועליו להבין מה שמוציא מפיו, ואם אמר בלשון ארמית או בלשון הקודש ולא הבין את משמעות הביטול וחשב שזו בקשה בעלמא, לא קיים מצוות ביטול. (רמ"א תלד ס"ב, חק יעקב ס"ק יא, גר"ז שם ס"ח).

שריפת חמץ

מא. יש לשים לב לרוקן את פחי האשפה שבביתו ושבהצרו ושבהדר המדרגות שבבנין המגורים. (אגרו"מ או"ח ח"ג סי' נו, שו"ת מנחת יצחק ח"ד סי' נו, שבט הלוי ח"א סי' קלו). אולם אם זרקו החמץ קודם זמן איסורו לפח האשפה הציבורי שבה"ר ולא פינהו, אין עליו עוד חובת ביעור. (מ"ב תלג ס"ק כח, הלכות פ"ה ש"ח דבה"ל או"י כד). וראוי להשליך החמץ שלא מתכוין לשורפו לפח האשפה שברשות הרבים, כבר בי"ג ניסן כדי שיספיקו עובדי העירייה לפנותו קודם זמן איסורו. (שו"ע ס"א תמה ס"א, חו"ע עמ' סה, הגר"מ אלוהו בס' על החנים עמ' 63).

מב. יש להמתין ולומר את נוסח הביטול רק אחר שנשרף החמץ ונעשה פחמין, ולא מיד לאחר שזרקו לאש. (רמ"א תלד ס"ב, ובמ"ב ס"א תמה ס"א). מב. יש לשמור לשריפת חמץ לפחות כזית חמץ (27 גרם), כיון שפחות מזכית בטל ואינו מקיים מצוות עשה ד'תשבתיו'. (מ"ב תמה ס"ק יא, אול"צ פ"ו הכ"ב).

מג. אין לעטוף את פתיתי החמץ בנייר כסף, כיון שאין האש שולטת בתוכם רק מבחוץ. (מ"ב תמה ס"ק יא, כה"ח ס"ק). ואם שורף מלבד הפתיתין עוד חמץ, אין לחוש. (מ"ב שם ס"ק י).

ג. ראוי שלא לשמוך נפט לפני שריפתו, ויקפיד בזה ע"פ בכזית מן ודחצו. (מ"ב שם סק"י, הליכו"ש פ"ו י"א).

תענית בכורות

מה. בכור שקשה עליו התענית רשאי לפטור עצמו מהתענית ע"י שישתתף בסיום מסכת, ובלבד שישתתף בסיום ולכתחילה יאכל כזית מוונת, או רביעית יין, וגם כזית תמרים מהני, (חזו"ע עמ' ריב, אול"צ יב א'). אולם בדיעבד כשאינו מוצא עוד סיום, או שאין די בכבוד, סגי באכילת תמרה או סוכריה אחת, (שלמי מועד עמ' שמש, וע"ש שבשעה"ד בגון שהוא אנוס ואינו יכול להצטרף לסיום, וישמע הסיום דרך הטלפון. אשרי האיש עמ' בשם הגרי"א). ומי ששלחו לו עוגה או יין ממקום הסיום ולא השתתף בסיום, או שבא בגמור הסיום, לא עשה כלום ולא פטר עצמו מחיוב התענית. (הליכו"ש עמ' קפ, אשרי האיש, חזו"ע, אול"צ שם). ונכון שיביין את הנאמר בסיום. (הגר"ח פלאגי"א בס' חיים לראש, חזו"ע עמ' ריב).

מלאכה בערב פסח

מו. אסור להסתפר לאחר הצות היום (ב-12:39) ע"י ספר יהודי ואפילו בחינם, והמספר אינו רואה סימן ברכה מכספו, והאיסור הוא בין על הספר ובין על המסתפר, והמקילין בזה יש לגעור בהם. (שו"ע תסח ס"א וס"ה). ומ"מ מותר לגלח הזקן בעצמו אחר הצות. (ע"י מ"ב סק"ז, ובשו"ת אול"צ פ"ג א' בביתאורים. ובשו"ת תורת מאיר ס' פט).

מו. אין לכבס הבגדים לאחר הצות היום, ומיהו להזין או לתקן מעט את הבגדים הנצרכים לחג, מותר. (שו"ת בית דוד ס' רצט, וע"ע במ"ב שם סק"ז דכל שמותר בחו"מ וכו', חזו"ע עמ' קצג).

אכילה בערב פסח

מוח. אסור לאכול מצה כל יום שישי י"ד ניסן ואין חילוק בין מצת עבודת יד לבין מצת מכונה, ואפילו מצת המזין אין לאכול. (שו"ע תעא ס"א, מקראי קודש פסח ח"ב ס"ב כה). וקטנים פחות מגיל חמש מותרים באכילת מצה. (רמ"א שם ס"ב, הגדה של פסח להגרי"א עמ' 18). ויש שנהגו שלא לאכול מצה מר"ח ניסן. (מ"ב שם ס"ב יב). אולם חרוסת, כרפס ושאר הדברים הנאכלים בלילה אין איסור כלל באכילתם כל יום י"ד. (רמ"א ס"י תעא ס"ב, ובס' הליכות עולם פ' זו).

מט. כמו כן אין לאכול עוגות ועוגיות העשויות מקמח מצה במשך כל יום שישי מהבוקר. (רמ"א תעא ס"ב, חזו"ע עמ' קצט, אול"צ יג ג, אשרי האיש עמ' שע). אבל קציצות בשר העשויות מקמח מצה וביצים שנתבשלו, מותרים, וקציצות המטוגגות בשמן עמוק, דינם כבישול. (שלמי מועד עמ' שמה). וכן עוגות העשויות מבטנים, קוקוס, קמח תפ"א וכדו', מותרים באכילה כל היום.

נ. מותר לאכול אורי לנוהגים היתר באכילתו בפסח, (והנוהגים איסור בקטניות, גם בער"פ אין להחיר, הגרי"ש זצ"ל הב"ד בסידור הפסח כהלכתו), תפ"א, דגים, בשר, ופירות כל היום. ומ"מ לא ימלא כריסו מהם, ובפרט משעה עשירית (ג: 15:54) יראה להימנע מהם. (שו"ע ס' תעא ס"א).

הנחגות כלליות – ערב פסח

נא. כשגומר לאכול חמץ ידח ויצחצה שיניו היטב, שמא יבוא לבלעו אחר זמן איסורו, ומי שיש לו בשיניו סדקים ובקעים, יש לו להשתמש באמצעות חוט דנטלי, וקיסם. (בא"ח פ' זו או"ח).

נב. נכון ומומלץ לשקול את הכזיתות מבעוד יום ולהניחם תוך שקית שלא יתייבשו, (שו"ע ס' תק ס"ב, כה"ח ס' שו או"ג, אשרי האיש עמ' שפז, עמ' שצ), ומ"מ אם לא עשה כן ואינו יודע לכוון כמות הכזית, יש להקל ולשקול גם בחג עצמו (במשקל מכני ולא דיגיטלי). (שו"ע שו"ס ס', שש"כ עמ' תעא, אול"צ ח"ב פ"ה או"ב).

עזרת החסיבה

נג. יש להישען על כר וכסת, או על כסא עם משענת, ואם היטה עצמו באוויר אין זה דרך היסבה וחרות. (מ"ב תעב סק"ז, אול"צ עמ' קנד, הגרי"א ו-הגית-פסח).

נד. אותם אלו שמסביבם בצורה זו, שרק ראשם מוטת לשמאל, או שמיסביבם על גבם, אינם יוצאים י"ד הסכה, אלא צריכים להטות גם את גופם לצד שמאל, (הסדר הגרונ' פ"מ הע' 2, חוט שני פ"ו סק"ו), ולדעת כמה פוסקים צריך להטות את רוב גופם בזווית של 45 מעלות, היינו בין חזו"ע וקט"ל שכיבה לתנוחת ישיבה. (אול"צ עמ' קנד, הגש"פ להגרי"א עמ' 22 משכ"ב).

מדיני הסדר

נה. קדש: יקח כוס המכילה לא פחות מ- 86 סמ"ק, ויקפיד לשתות את כולה ובדיעבד אם שתה רוב רביעית (44 סמ"ק - רבע כוס חד פעמי), יצא יד"ח ואם הכוס גדולה, ישתה לכתחילה את רובה, ועל כן לכתחילה לא יקח כוס שמכילה נפח גדול, כדי שיוכל לשתות רביעית יין וגם רוב כוס.

(שו"ע תעב ס"ט, מ"ב ס"ק לג, כה"ח או"י). גם קטנים שהגיעו לחינוך (גילא 5-6 ומעלה), מצוה להניח לפניהם כוס המכילה רביעית כמו הגדולים, אבל אינם צריכים לשתות יותר ממלא לוגמם. (30-35 סמ"ק). (שו"ע תעב ס"ט, ביה"ל רעא ס"ג ד"ה וחוא). אולם ילדים פחות מגיל 5 אין חיוב להשאירם ערים במהלך הסדר. (הגרי"א הגדה של פסח עמ' 18).

נו. ולכתחילה יזהרו לשתות הרביעית בבת אחת ללא הפסק, ובדיעבד אפילו הפסיק כמה פעמים יצא, רק לא ישהה יותר מכדי שתיית רביעית (3-4 שניות). (רמ"א תעב ס"ט, מ"ב שם, בא"ח צו או"י כט), ובדיעבד אפי' הפסיק בשתייה עד כ' דקות, יצא יד"ח. (חזו"ע עמ' טז, אול"צ עמ' קנד). נון. נכון שכל המסובים אנשים ונשים יגביהו בידם את הכוס בשעת הקידוש גם אם אינם מקדשים בפני עצמם אלא יוצאים ידי חובה בברכת המקדש. (הליכו"ש עמ' רלט).

נה. יכוין בברכת שהחיינו שבקידוש על היו"ט, ועל מצוות הלילה, והיינו מצה ומרור וסיפור יציאת מצרים, (ברכ"י תעג סק"א, כה"ח שם סק"א, אול"צ עמ' קסא). וכו' ספרד צריכים לכוין בברכת הגפן שבכוס הראשונה לפטור כוס שניה.

נט. מי שמצד מזוג יכול לשתות ד' כוסות יין, יקח יין ולא מיין ענבים. ואם קשה לו יערב חצי כוס יין וחצי כוס מיין ענבים, ולפחות יעשה כן בכוס הראשונה. (דיין עדיף ממיין ענבים, חדא שרוב הינות אינם מבושלים, ואין בהם סוכר, שו"ע רעב ס"ח, ובמ"ב שם ס"ק לט, ועוד דבין מקיים שמחת יו"ט, ומשום דמכר, וגם דהוי דרך חירות, הגדת הגר"מ פנישטיין וצ"ל, מקראי קודש להגר"צ פ"ח עמ' קלא, שיש להחמיר בזה יותר מקידוש דשבת, וע"ל שבות יצחק פסח פ"י בשם הגרי"א, אול"צ עמ' קנד), ונשים וקטנים, יכולים לקיים לכתחילה ד' כוסות במיין ענבים. (שם).

ס. ודחץ: אע"פ שאין מברכין על הנטילה אין ראוי לדבר עד אחר ברכת ואכילת הכרפס. (חזו"ע דיני הסדר עמ' לב).

סא. כרפס: באכילת הכרפס אין צורך בהסיבה. (ברכ"י תעג ס"ד יד, בא"ח צו או"י לב), ויאכל הימנו פחות מכזית ויכווין לפטור בברכת כפה"א גם את המרור שיאכל אח"כ בסעודה. (שו"ע תעג ס"ו ובמ"ב שם). ויטבילנו בחמוץ או במי מלח, ואם טובלו במי לימון, יקפיד שיהיה בהם רוב מים. (כה"ח קנה או"י מ. וע"ע שער המלך ברכות פ"ו סוף הלכה א', וטוב יותר אם יערב שם רוב מים, ע"י אול"צ עמ' קסא, וחזו"ע פסח-כרפס עמ' לה).

סב. יחץ: בוצע בידו ולא בסכין, וישתדל לבצוע צורת דל"ת וא", וחלק הוא י"ו יניחו לאפיקומן, והדל"ת בין המצות. (שו"ע תעג ס"ו, ובא"ח פ' זו או"י לג). ובמצות קשות קשה לעשות כן, לכן בשעת החיטוי יכווין אותיות אלו במחשבתו. (כה"ח שם או"י קית).

סג. מנייד: גם הנשים והבנות שהגיעו לחינוך חייבות באמירת ההגדה ובשאר מצוות הנהוגות בלילה הזה, (שו"ע תעב ס"ז), ומ"מ אם קשה להם לומר מילה במילה, די שישמעו מבעליהן ויצאו יד"ח מדין שומע כעונה. (מנה"ג ס"י תעא, חזו"ע עמ' מח), ואם אינן יכולות לשמוע את כל ההגדה מחמת טרדות הילדים, צריכות להקפיד לכל הפחות להיות בחלק האחרון של ההגדה מ"רבן גמליאל אומר כל שלא אמר שלשה וכו', עד חתימת ההגדה בברכת גאל ישראל. (מ"ב ס"ק סד בשם החי"א). וגם את ההלל יקפידו לומר או לשמוע היטב. (ע"י ביה"ל תעב ד"ה שלא כסדר).

סד. כשהבנים הנשואים מתארחים אצל ההורים ויש לבנים אלו בנים שהגיעו לחינוך, ישתדלו לספר לבניהם סיפור יציאת מצרים ולקיים בעצמם מצוות והגדת לבנך, ולא יסמכו על מה שהסבא או עורך הסדר מספר. (אול"צ עמ' קסד).

סה. יש להזהר שלא לדבר דברי חולין בזמן אמירת ההגדה ורק לצורך גדול, מותר. (זוה"ק פ' לא במ, החיד"א בס' לב דוד, של"ח, הוב"ד כה"ח תעג או"י קלג, חזו"ע עמ' נז).

סו. אין לאכול ולשתות בזמן אמירת ההגדה. (מ"ב תעב סק"ד, ובביה"ל ד"ה הרשות, אול"צ עמ' קסא), ובשעת הצורך, יש להקל בשתיית משקאות קלים. (הליכו"ש עמ' רסח, וע"י מ"ב שם ס"ס טז). ומותר ליתן לקטנים לאכול ממתקים, כדי שלא יירדמו.

סז. רחצה: יטול ידיו בכרכה, ונכון שיגע במנועליו ויטנפם קודם הנטילה, ובפרט אם יודע שידייו נקיות ולא הסיח דעת משמירתם. (ביה"ל תעג ד"ה יטול ידיו, גרם ברכה שאינה צריכה, לפי שעושה כן להסתלק מן הפסק, ד"א דאפי' ודאי לא הסיח דעתו).

ובמילה שיתא לטיבולו במשקה לא עלתה לו, ראה שו"ע קנח ס"ו, ועי' חו"ע עמ' סד, זצ"ע. **וכן יעשה אם בשמאל ידיו בראשונה, שכח ובירך ענט"ל**. (כה"ח ס"י תעג סק"א).

סח. מוציא מצצה: יש להשתדל מאד לקחת לכזיתות המצוזה (ולא לסעודה) של הלילה הראשון לו ולכל בני ביתו, מצוזה עבודת יד ולא מצוזה מכונה, אבל בשאר הסעודות שבימי הפסח רשאי לאכול לכתחילה גם מצוזה מכונה שנעשו בהשגחה מהודרת. (הרצ"ב הא"ח ס"ו ו, ובאול"צ עמ' קלג החמיר אפי' בדעיבר, ובשו"ת יח"ד ח"א סי' די, בהגדה, כי דראוי לחוש ולהתמיר. וכ"כ בחו"ע עמ' רכא. ובהל"כ עמ' קנז, כי שיצאים י"ח אף לכתחילה במצוזה מכונה, ומיהו יש להדרר במצוזה עבודת יד. ומ"מ גם המקילין, ויהיו שתיה המצצה שיצאים בה ידי חובה, שגורה משעת קצירתה. שו"ע תנח ס"ד).

סט. הידור חשוב הוא ליקח למצת מצוזה ממצוזה שנעשו לאחר הצוזה היום בערב פסח, ואפי' מצה אחת ממצוזה אלו. (שו"ע תנח ס"א, מ"ב סק"ג בשם האחרונים. חו"ע עמ' קסו, י' דבדיעבד ויצאים גם י"ח במצה שנאפת קודם ע"פ).

ע. שיעור המצה - שיעור כזית: תלוי בסוג המצה, במצוזה רכות עבודת יד, יש לשקול שיעור 38 גרם, ובמצוזה קשות עבודת יד שיעור של 20 גרם. (כיון ששיעור כזית הוא לפי מידת נפה, אול"צ עמ' קסד, הל"כ"ש עמ' ר"ב, הגדה של פסח הגר"ש"א). והחולים זקנים וקטנים שאכילה זו קשה עליהם, יש להקל במצוזה עבודת יד קשות בכך - 12-13 גרם. ובמצוזה רכות 25 גרם. (שו"ת חו"ע ס"י כח).

עא. חייב לאכול את המצה והחורך והאפיקומן בהסבה, אבל ולא היסב לא יצא יד"ח וחזור ואוכל בהסבה. (שו"ע תנח ס"ו), ואשה שלא הסבה, לפני שאכנו יצאה ידי חובה, (רמ"א תנח ס"ו), ולבני ספרד, י"א שיצאה ידי חובה, (שו"ת חו"ע ס"ד), וי"א שלא יצאה יד"ח. (אול"צ עמ' קנח).

עב. מעיקר הדין רק עורך הסדר שבירך המוציא ועל אכילת מצה, צריך לאכול כזית מכל אחד, אבל שאר המסובין שאין אוכלים מהמצוזה שבירך עליהם בעה"ב לפי שלא מספיק בדר"כ לכולם), יכולים לכתחילה לאכול רק כזית אחד. (עי' הט"ב בה"ל סי' תעה ד"ח כזית, שבות יצחק בשם הגר"ש"א, הל"כ"ש בשם הגר"ש"א, חו"ע עמ' סח. ויש מחמירים עי' אול"צ ס"ט).

עג. זקן או חולה וכן כל אדם שהלעיסה קשה עליו מחמת כל סיבה שהיא, רשאי להרטיב את המצה או להשרותה במים (ואם אי אפשר במים, רשאי אף בשאר מושקין), לזמן מועט, אבל שאר כל אדם לא ישרה את המצה במים בכזיתות של המצוזה. (שו"ע ס"י תסא ס"ד, ובמ"ב סק"ו וי"ח).

עד. מרוד: נכון לטבול את כולו בתוך החרוסת מתחילתו ועד סופו וינער החרוסת ויברך על אכילת מרור ולא יאכלנו בהיסבה. (שו"ע תעה ס"א, פרי חדש, אול"צ עמ' קנא, חו"ע עמ' פט). **עה. שיעור המרור 27-30 גרם** חסה, והחולים זקנים וקטנים יש להקל בכך - 19 גרם חסה. (אול"צ עמ' קסד).

עו. כוורך: אין לדבר ולהסיח דעת בעניינים אחרים משעת כרכה על אכילת המצה עד אחר גמר אכילת הכורך. (שו"ע תעה ס"א), ובדיעבד אם סח אינו חוזר ומברך על אכילת הכורך. (מ"ב סק"ד כד).

עז. שולחן עורך: לא ימלא כרסו בסעודה כדי שיהיה לו קצת תאוה לאכילת האפיקומן שאם אכלו אכילה גסה, לא קיים המצוזה. (רמ"א תע"א).

עח. יודרו מועט באכילת הסעודה כדי שישפיקו לאכול את האפיקומן וכן את אמירת ברכת ההלל קודם הצוזה הלילה (ב-12:39). (והא דהלן).

עט. הזרוע שנהגו לצלותו אין לאכול כליל פסח, והוא הדין בשר ועופות, אין לאכלם עלי' בלילה זה, וביום מותר. (שו"ע תע"א א').

פ. צפון: יאכל האפיקומן בסוף הסעודה בהסיבה, ויקפיד לסיים אכילתו קודם הצוזה הלילה. (ב-12:39). (שו"ע תע"א א').

פא. ברך: צריכים כל המסובין לתפוס את כוס היין ביד ימינם בלא סיוע יד שמאל כמושך כל זמן ברכת המזון ולהגביהו טפה מן השולחן. (שו"ע קנ"ג ס"ג, ס"ד, ועי' חו"ע עמ' קטו משכ"ב), ועל פי הסוד יש למוזג את היין במים בכל הדי' כוסות. (בא"ח צו א' כח).

פב. הל"ל: לכתחילה יש להזיחה לסיים גם את ההלל בברכתו קודם הצוזה הלילה, (רמ"א תע"א א'), ובדיעבד אם עבר הצוזה, יברכו על ההלל (ועל הכוס הרביעית לבני אשכנז). (מעשה רב בשם הגר"א ס"י קנ"ג, פטו"ט המ"ב תע"א סק"ג, כה"ח א' די, חו"ע עמ' קד, הגדה של פסח להגר"ש"א עמ' 27), וי"א דסב"ל ולא יברכו על ההלל. (אול"צ עמ' קנ"ג).

פג. נרצצה: אחרי אכילת האפיקומן אסור לאכול עוגות, פיצוחים וכדו', כל הלילה. (שו"ע תע"א). וכן אין לשתות, ומ"מ בשעת הצורך, כגון שחש צמא, מותר לשתות משקאות קלים ותה וקפה. (ברכ"י תפא, מ"ב תפא סק"א, הגדה של פסח להגר"ש"א).

אול"צ עמ' קעד, חו"ע עמ' קיב).

פד. יש נוהגים שלא לקרות קריאת שמע של המיטה בלילה זה, (רמ"א ס"י תס"ג) ועי' הקבלה קוראים כמו בכל לילה. (בא"ח צו לח).

פה. נוהגים למוזג כוס יין נוסף וקוראים אותו כוס של אליהו, (מ"ב תפ"ס סק"ו), ויש מקפידין שיהא כוס מיוחד בגודלו. (מנהגי תת"ס ס"י י', כה"ח ס"ק טוב), ורשאי לקדש עליו בבוקר, ובתנאי שהקפידו לכסותו כל הלילה. (שו"ע רע"ב ס"א).

דינים והנהגות כלליות

פו. ישנם מוצרים שמותר להשתמש בהם גם ללא כשרות לפסח:

אפיון (מייקא, רימל, תחמים), **שפתונים** (ליפסטיק) **מכל החברות** (גד, לוראל, קרלין, וולף, ריבולן), **בשמים מכל החברות, קרמים ומשחות רפואיות לשימוש היצוני על העור מכל הסוגים והחברות, סבון מכל החברות, משחת שיניים, טיפות עיניים ואוזניים, משאפים. ויש הנמנעים מלהשתמש במוצרים אלו ללא כשרות לפסח, אולם מעיקר הדין אין כל חשש דלא מעורב בהם חשש חמץ, וגם שכבר נפגמו ונפסלו מאכילת כלב.** (עי' בירור מומדו כשרות. וע"ע במדרוך הכשרות של בד"ץ העדה"ח פסח עמ' 125, שבת תורת מאיר ס"י צא, שמענתא עמיקא - פסח עמ' 124).

פז. המוכר לקיים מדירתו לגוי במכירת חמץ, וצריך להכנס לשם בפסח להוציא חפצים וכדו', רשאי להכנס ולצאת מיד, וכן בארונות ומגירות הממורים לגוי. (כיון שכתבים בשטר המכירה שהגו מסכים זכות דריסת רגל במקומות הממורים לו).

פח. ראוי להדר בכל שבעת ימי הפסח לאכול מצה שמורה משעת קצירתה. (ביה"ל ס"י תנח ד"ה טוב, בשם הגר"א, ברכ"י שם או' ח').

פט. עוגיות רבות בפסח ברכתן שהכל ולאחריהן בורא נפשות, לפי שעשויות מקמח תפ"א, או מבטנים ושקדים טחונים היטב, וכן נעשות מפרי הקוקוס, ויש לשים לב דמתוך הרגל של כל השנה רבים מברכין עליהם מיני מזונות, ומ"מ כדעבד יצא יד"ח. (בית מאיר ס"י רב ס"ו, הל"כ"ש פסח עמ' של, ש"י ברכה עמ' תרמ"ג).

צ. ברכת מצה משוננת בביצה וכדו': אם טווגה בשמן עמוק, והיינו עד שתתכסה המצה ואפילו מצד אחד, אם יש בכל חתיכה כזית (שני שליש מצה מכונה), ברכתה המוציא ולאחריה ברכת המזון, ואם החתיכות פחותות מכזית (כפי שמצוי בדרך כלל), ברכתן מזונות ולאחריהן מעין שלש. ואם טווגו במעט שמן רק כדי שלא ידבקו וישרפו כמוחבת, ברכתה המוציא אפילו אין בהם כזית. ואם טווגו בריבוי שמן בכמות שיש בה כדי ליתן טעם (וזהו הטיגון המצוי בדר"כ, שאינו בשמן עמוק), אם אין בהם כזית, לדעת המ"ב ברכתן מזונות, ולדעת החזו"א ברכתן המוציא, ומספק יש לאכלם תוך הסעודה, ואם יש בהם כזית, ברכתן המוציא ככל אופן. (שו"ע קס"ח ס"ב, ובמ"ב ס"ק נה, שערי צדק, וב"ה סק"ט, של"מ מועד עמ' שמה, וש"פ ס"א תע"ה. ועי' כה"ח שם או' פה ב' ה' הקניידל'ן וכדו').

צא. כשמצרפים את המצוזה ללחם משנה בשבת ויו"ט יש להקפיד שלא יהיו חסרים ושבורים בצדיהם, (וראה בשערי תשובה ס"י רעד בשם החכם צבי).

צב. מותר לעלות לבית העלמין בחודש ניסן מלבד בימי ההג והול המועד, ואין חילוק בין שנה הראשונה לפטירה לבין שאר השנים. (שו"ת דבר משה - אמרילו חו"ד סח, שו"ת מלמד להלכות ח"ב עמ' סד, צינו וכלת עמ' תרי"ג בשם מרח הגר"ש"א זצ"ל, ספר דבני עמ' רד בשם מרח הגר"ש"א זצ"ל, שו"ת תורת מאיר ס"י פח).

הלכות הנהגות בשנה זו

צג. בשנה זו ראוי להזיחה ולהכין את המי מלח לטיבול הכרפס קודם השבת. ואם לא עשה כן, יטבול במי לימון או חומץ, או יכין מי מלח מועטים בקערה קטנה. (עי' פ"ה היסודי ס"י שט"ב, מ"ב ס"י תנח ס"ק כ"א). כמו כן יש להכין את החרוסת, קודם השבת. (משו"ס איסור טוחן ולש, עי' שו"ע ס"י שט"ב ס"ב וס"ט).

צד. חמץ שנמכר לגוי כהלכה, נחלקו הפוסקים האם מותר לאכול ביום שבת שלאחר שביעי של פסח מכמה חישות, ועי' לכתחילה ראוי להימנע מלאכול חמץ, ויאכלו מצה בסעודות השבת. (מענין מוקפה, עי' שער המלך הל' יו"ט פ"א ה"ד, פרי מגדים תנח סק"א, אור שכת הל' יו"ט ד', ועי' בה"ל ס"י תרסה ד"ה אתרוג. ועי' בהל"כ"ש עמ' שט"ב בשם מרח הגר"ש"א זצ"ל שאסר, גם בשו"ת אול"צ עמ' ק, כתב דראוי להימנע ע"ש מילתא בטעמא. ומ"מ משום גזל וחסרון סימכות דעת במכירה אין לחוש, לפי שהאידא כותבים בכל השטרות שהגו מסכים שישתמשו בחמץ ויבואו לכלל חשבון ע"ה. ומרח הגר"ש"א זצ"ל בשו"ת יח"ד ח"ב סי' סד הדר את השימוש בחמץ).

צה. כליל פסח השנה שחל בשבת יש שלא נוהגים לומר 'שלוש עליכם, אשת חיל' ו'אתקינו סעודתא'. (שו"ת רב מפליס סוד ישרים ח"א סי' ג, וי"א הטעם, משום שנא' 'אני ולא מלאך'). ויש שאומרים ככל שבת רגילה. (אהבת חיים פ' ויקהל או' ח, מאמר מרדכי - אליהו בס' על החגים עמ' 87 ושכן המנהג).

צו. יש לקרוא פרשת 'אחרי מות' כליל שבת או בשבת בבוקר קודם הסעודה, אבל לא יקרא לכתחילה ביום שביעי של פסח. (עי' המקובלים לא קוראים תרגום ביר"ט, מחז"ב קוני"א ס"י קנו או' א' בשם הרמ"ע פספאנו, בא"ח ש"ש פ' לך דף או' ט, אול"צ ג' קצ"ג).

עלון זה מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה של ר' שלמה בן גובהר ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.

נערך ע"י הרב מאיר פנחסי שליט"א ראש כולל ורב קהילת בני תורה - "דרכי דוד" לשאלות בהל' הפסח ניתן לפנות לבית ההוראה 'הליכות עולם'

02-999-79-89 (24 שעות)